

«Δημιουργηθέντα συμφέροντα»

Όλοτετα άλλο πράμα είναι τὸ ἔργο «Δημιουργηθέντα συμφέροντα» τοῦ Ἰσπανοῦ Ἰάκινθου Μπεναβέντε πού ανέβασε τὸ Βασιλικὸ θέατρο αὐτὴ τῆ βδομάδα: ἔργο μὲ ζουμί καὶ μάλιστα ζερβοδίμητη καὶ τσουχτερό. Κωμωδία ὠραιότατη μὲ σάτυρα πιπεράτη καὶ γι' αὐτὸ ἀξίζει θερμότατα συγκαροπήσει τὸ Βασιλικὸ θέατρο πού τῆ δέχτηκε στὸ δραματολόγιό του. Φαίνεται πῶς ἡ κρίση μας πιά καρδάμωσε ἀρκέ-

τὰ ὥστε νὰ μὴ τὴν πειράζη τὸ πῆρι, ὅσο πολὺ κι' ἂν εἶνε. Πάντως τὸ διαλεκτὸ κοινὸ τῆς πρεμιέρας διασκεδάσε μὲ τὴν καρδιά του καὶ πιὸ πολὺ ἐλπίζω θὰ διασκεδάσῃ ὁ λαὸς, ἂν τὸ μυριστῆ, γιατί τὸ ἔργο αὐτὸ εἶνε τῆς μεγάλης τέχνης, δηλαδὴ πρῶτα καὶ κύρια λαϊκό.

Ὅσο ἔχει κι' αὐτὸ κάτι ὁμοιώτητες ἐξωτερικὲς μὲ τὸ ἔργο τοῦ Οὐάλντ. Τὰ πρόσωπά του εἶνε κοινὰ, μὲ κουκλίστικα ὀνόματα, παρμένα ἀπὸ τὴν «Κομέντια ντέλ ἄρτε», τὸ νουτικὸ μεσαιωνικὸ θέατρο πού γεννήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους μίμους κ' εἶχε μεγάλη ἐπίδραση στὴν ἀναγέννηση τοῦ θεάτρου στὴν Εὐρώπη, ἀφοῦ κι' ὁ μέγας Σαίξπηρ, πάνω στ' ἀχνάρι τῆς «Κομέντια ντέλ ἄρτε» ἐπλασε τίς καλύτερες κωμωδίες του.

Μὲ τέτοια τεχνικὴ, ὄχι κωνεμένη καὶ καλλιεργημένη στὸν τέλειο βαθμὸ τοῦ Σαίξπηρ, παρὰ πρωτόγονη καὶ τυπικὴ εἶνε συνθεμένον αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ Μπεναβέντε. Ἐδῶ ὅμως ἡ οὐσία εἶνε καθολικὰ ἀνθρώπινη καὶ τὸ θέμα καταγίνεται μὲ τὴν πολὺ συνηθισμένη στὸν καιρὸ μας τυχοδιωχτικὴ σταδιοδρομία. Διάλογος ἐξυπνότατος, νόστιμος μὲ ὕλικά δυνατὰ, λόγια σοφὰ ἴσως – κι' αὐτὸ βρίσκω τὸ μόνον ἐλάττωμα – παρὰ πολλὰ, τόσο πρὸς τὸ κάνουν λίγο βαρὺ γιὰ τὸ στομάχι. Λόγια σάν : «ἐξυπνάδα κι' ἀδιαντροπιὰ χρειάζεται γιὰ νὰ πᾶς μπροστὰ, ἐξυπνάδα κι' ἀδιαντροπιὰ, γιατί χωρὶς ἀδιαντροπιὰ ἡ ἐξυπνάδα δὲν ἀξίζει τίποτα» ἢ «ἡ πρῆσις κι' ὁ στρατός εἶνε μὲ τὸ μέρος μας, ἄς κιριέψουμε τὸν κόσμο» κι' ἄπειρα τέτοια ἀπανωτὰ κομπολόγι ἀπ' τὴν ἀρχὴ ἕως τὸ τέλος δίνουν στὸ ἔργο, μ' ἄλη του τὴν παντομιμικὴ κ' εὐτραπέλη σύστασή του, κάποιον βαρὺν ὄνο, καὶ τὸ κάνουν λίγο σάν κήρυγμα Πράγμα πού τὸχοῦν ὅλα τὰ με-

γάλα ἔργα, μόνο πού δὲ χτυπάει στὸ μάτι. Τώρα πολλὰ ἀπὸ τὰ ὠραιότατα αὐτὰ λόγια τοῦ ἔργου δὲν ἀκούστηκαν καὶ χορτασιπιά, γιατί ὅπως εἶπαμε ἡ τεχνικὴ τῶν ἠθοποιῶν μας σὲ τόνωση καὶ σὲ λόγο ὑστερεῖ.

Ὅσο πολὺ καλὴ ἦταν ἡ πρόθεσις τοῦ σκηνοθέτη νὰ τὸ παραστήσει αὐτὸ τὸ ἔργο μὲ τὴν τεχνικὴ τῆς «Κομέντια ντέλ ἄρτε» ἄλλο ὅμως εἶνε ἡ καλὴ προθεσις κι' ἄλλο ἡ καλὴ πράξις. Στὴν πράξις δὲν τὸ κατάφερε νὰ κοινήσῃ τοὺς ἠθοποιούς ἀπὸ κείνο πού ξέρουν καὶ μποροῦν. Αὐτὲς οἱ βουλιές γιὰ νὰ πετύχουν θέλουν ἀπὸ πρὶν τεχνικὴ κατάρτιση κ' οἱ ἠθοποιοὶ μας ὅλοι εἶνε πολὺ τῆς σχολῆς τοῦ σαλονιοῦ, κι' οὔτε εἶδα ἀκόμη νὰ γίνῃ καμμιά προσπάθεια νὰ βγοῦν ἀπὸ αὐτὴ τους τὴ σοβαρὴ στάση, ἐξω κι' ἂν ξέχωρα παρὰ δείγματα φανερώθηκαν στυραδικὰ ἀπὸ νέους ἠθοποιούς πού ψάχνουσι μόνοι τους, ὅπως ὁ Ἀργυρότυλος ὁ Μινωτῆς, ὁ Γληνός κ. ἄ. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο ὁ Γληνός, πού εἶχε κατὰ τὸ μεγαλύτερο ὅλοο, ἔδειξε κατανόηση καὶ κέφι. Φαίνεται ὅμως πῶς ἡ παράσταση ἀνέβηκε θύρα κὰ, γιατί τόσοσιν εὐτόσιν ὅσων καὶ ἄλλοι σὺνάδελφοί του κόμπιασαν ἀρκετὲς φορές. Μὲ τίς ἡμέρες θὰ στρώσου' ἐλπίζω καὶ θὰ γίνῃ ἀληθινὸ πανηγῆρι. Γιὰ τοὺς ἠθοποιούς δὲν ἔχουν' ἀναφέρω τίποτα τὸ ξεχωριστὸ ἦσαν ὅλοι καλοὶ, πού θὰ πᾶ, ἔκαναν ὅ,τι μποροῦσαν. Τὰ ὄντολο στριμώχθηκαν πολὺ, πράμα πού ἐβλάψε κάπως καὶ τοὺς χορούς.

Ἡ μετάφραση πολὺ ὠραία, μὲ γούστο καὶ ποιητικὴ χάρη. Ὅμως ἐπειδὴ τὴν ἔβγαμε ὁ κ. Πρεβελάκης,

θέλω να σημειώσω πώς τὰ «νά ἐ-
πωφεληθείς» «νά χρησιμοποιήσεις»
καὶ τέτοια δὲν εἶνε δόκιμα. Ἀκό-
μη κι' ὁ τίτλος θάταν πιό σωστός
«Δημιουργημένα συμφέροντα» Ἐ-
πειτα ἡ φράση «τοὺς ἄρχοντους
πού ὄλο τὰχουν κατεβασμένον» θέ-
λει συμπλήρωση γιατί παραξηγέ-
ται. Ἡ δουλειά του γενικά εἶνε πο-
λύ ώραία

Ἡ παράσταση εἶχε καὶ μουσική
καὶ χορούς. Δόξα σοι ὁ Θεός. Ἀλ-
λά πρὸς Θεοῦ κι' ἡ μουσική κι' ὁ
χορός δὲ μποροῦν νάναυ ὑποταγ-
μένα στό νόμο τῆς αὐτάρκειας, ὅ-
ταν συνεργάζονται σ' ἓνα ἔργο
Ἔχουν τήν ὑποχρέωση νά μποῦν
μέου στό ἔργο, σάν μέλη του, πού
τ' ὀ φωτίζουν καὶ τ' ὀλοκληρώνουν.

Ἐτσι καταντοῦν διακοσμητικά. Ἡ
μουσική αὐτή ἀπὴ τῆς ἦταν πολὺ
ώραία μ' ἑλληνικό χρώμα. Κίπο-
ἔμως νομίζω πώς εἶχε καὶ ρούσικο
χρώμα, ἴσως ἀπὸ συγκατάθεση. Οἱ
χοροί, ὅπως εἶπαμε, στριμώχτηκαν
τοὺς ἔλειψε ὁ ἀέρας, καθὼς καὶ
στά σύνολα. Μόνον ἡ θυάυα Ρο-
ζαν — Νικηφοράκη εἶχε τὸ γέυστο

τῆς. Σ' αὐτὴ τὴν τεχνική ἀπάνω θά
ἔπρεπε νά πάρ ὄλη ἡ παράσταση.
Ἀλλά, εἶπαμε, θέλουν κέφι αὐτὲς
οἱ δουλειές καὶ προπάντων κατάρ-
τιση. Δὲν εἶνε δυνατό ἀπὸ τὴ μιά
μέρα στήν ἄλλη τὸν ἠθοποιὸ τοῦ
σαλονιοῦ νά τὸν κάμεις παντομιμα-
τῆ. Ἄς ἐλπίσουμε ὅμως πώς γε-
νικά αὐτὸ τὸ πρόβλημα, νά κά-
νουν εἰδικόπτες, θά τὸ σκεφτοῦν
οἱ ἄρχοντες τῶν κρατικῶν μας σκη-
νῶν καὶ θά δείξουν κάποια τέτοια
προσπάθεια στή δραματική σχολή
γιὰ νά μὴν ἀναγκάζονται νά μετα-
χειρίζονται τὰ ἴδια πρόσωπα γιὰ
τραγωδία τὴ μιά μέρα καὶ μάλιστα
στό ὑπαιθρο, μπροστὰ σὲ 10.000
θεατὲς καὶ τὴν ἄλλη γιὰ κλειστὸ
δραματάκι σαλονιοῦ μπρὸς σὲ κοι-
νὸ ἀπὸ 300 θεατὲς. Αὐτὸ ἦν ἐπιτρε-
πὸταν νά γίνεται ἐδῶ καὶ τριάντα
χρόνια ἀπὸ φτωχοὺς καὶ ἀνεύθυ-
νους θιάσους, δὲν ἐπιτρέπεται σή-
μερα ἀπὸ πλούσια κρατικά θεατρα,
πού προικίζονται ἴσα-ἴσα γιὰ νά
προοδέψουν τὴν τεχνική σὲ ὄλες
τίς ἀχτίνες.

Β. ΡΩΤΑΣ